

befinder sig i en bolig eller andre husrum, ved hjælp af optiske apparater, der anvendes i boligen eller husrummet, eller ved hjælp af fjernbetjent eller automatisk virkende apparat, er en foranstaltning af lige så intens og indgribende karakter som indgreb i meddeleleshemmeligheden. Betingelserne for iværksættelse af sådan observation bør derfor ligge på niveau med betingelserne for indgreb i meddeleleshemmeligheden. Dette gælder både med hensyn til spørgsmålet om kriminalitetskrav, hvor der derfor bør fastsættes krav om en strafferamme på 6 år eller derover, eller at lovovertrædelsen angår særlig kvalificerede overtrædelser af straffeloven. Med hensyn til indikationskravet bør det kræves, at indgrebet skal være af afgørende betydning for efterforskningen.

Samtidig foreslås det, at efterforskningen skal vedrøre en lovovertrædelse, som har medført eller som kan medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier. Denne betingelse svarer til bestemmelsen om rumaflytning i retsplejelovens § 781, stk. 5, der blev indsat under Folketingets behandling af spørgsmålet om regulering af indgreb i meddeleleshemmeligheden, jf. Folketingstidende 1984-85, tillæg B, sp. 2227.

Det foreslås endvidere, at der skal være bestemte grunde til at antage, at bevis i sagen kan opnås ved indgrebet. Dette indebærer et vist krav om en forbindelse eller tilknytning mellem på den ene side den mistænkte eller forventningen om opnåelse af bevis og på den anden side den lokalitet, som ønskes observeret, se nærmere herom nedenfor under pkt. 6.2.1.3.

I de foran anførte *kvalificerede og mere kvalificerede tilfælde af observation* kan der efter udvalgets opfattelse ikke stilles samme meget strenge krav til indgrebets iværksættelse. Krænkelsen af privatlivets fred vil i disse situationer typisk ikke være lige så intensiv, og indgrebet bør derfor kunne iværksættes under mindre strenge betingelser.

Udvalget har overvejet, om kriminalitetskravet ved de nævnte *kvalificerede indgreb* kan udformes således, at der blot skal være mistanke om et strafbart forhold, der er undergivet offentlig påtale. Den kvalificerede form for observation omfatter imidlertid også de tilfælde, hvor der udefra, dvs. fra et sted uden for lokaliteten, sker observation af personer, der befinder sig i en bolig eller andre husrum, ved hjælp af manuelt betjent apparat (f.eks. en kikkert). Udvalget finder derfor, at der for alle former for kvalificeret observation bør ske en vis kvalificering af kriminalitetskravet.

En betingelse om, at forholdet blot skal være undergivet offentlig påtale, ville således indebære, at observation kunne anvendes ved langt de fleste almindeligt

forekommende straffelovs- og særlovsovertrædelser. Det foreslås på den baggrund, at den kvalificerede observation af personer kun må anvendes, såfremt efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre frihedsstraf. Det foreslås endvidere, at indgrebet kan foretages, hvis det må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen. Dette indebærer, at sådan observation fortsat i det væsentlige vil kunne anvendes i de situationer, der blev særligt overvejet af Folketinget i forbindelse med reformen i 1972 af straffelovens regler om beskyttelse af privatlivets fred, jf. ovenfor under pkt. 6.1.

Ved de *mere kvalificerede indgreb* foreslår udvalget, at kriminalitetskravet skærpes, således at efterforskningen skal vedrøre en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover. I øvrigt foreslås samme betingelser som for de kvalificerede indgreb.

De foreslåede kriminalitetskrav betyder, at observation på ikke frit tilgængeligt sted ikke kan anvendes som efterforskningsmiddel vedrørende lovovertrædelser, der alene kan medføre bødestraf, hvilket bl.a. er tilfældet i en lang række særlovssager. Der henvises i øvrigt til bet. 1298/1995, s. 96-98, hvor der nærmere er redegjort for de begrænsninger for politiets anvendelse af observation på ikke frit tilgængeligt sted, som det foreslåede kriminalitetskrav indebærer.

6.2.1.3. Mistankekrav

Der foreslås ingen nærmere krav til eller beskrivelse af styrken til mistanke mod bestemte personer, idet indgrebet ikke nødvendigvis vil være rettet mod en mistænkt. Det er tilstrækkeligt, at der er mistanke om, at en forbrydelse er begået eller forsøges begået. Det er således ikke nødvendigvis en mistænks bolig eller lignende, der skal observeres.

Der henvises i øvrigt til betænkning nr. 1298/1995, s. 98-99.

Som nævnt ovenfor under pkt. 6.2.1.2. foreslås det ved de *særlig kvalificerede indgreb*, at der skal være bestemte grunde til at antage, at bevis i sagen kan opnås ved indgrebet.

6.2.1.4. Kompetence og »periculum in mora«

Udvalget foreslår, at kompetencen til at træffe bestemmelse om observation - som ved indgreb i meddeleleshemmeligheden - henlægges til retten for så vidt angår den *mere kvalificerede og den særlig kvalificerede form for observation*.

Kompetencen til at træffe beslutning for så vidt angår den *kvalificerede form for observation* bør derimod fortsat ligge hos politiet.